

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ex Recogniti||one Des. Eras-||mi Roterodami.||

Erasmus, Desiderius

Basileae, 1518

VD16 E 3644

C. Svetonii Tranqvilli, Divvs Vespasianvs Avgvstvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14277

ubi cum deferta omnia reperisset, delabētibus & qui simul erant, zona se aureorum plena circumdedit: confugitq; in cellulam ianitoris, religato pro foribus cane, lectoq; & culcitra obiectis.

IRruperant aut iam agminis antecessores, ac nemine obuio rimabatur, ut fit, 17
singula. Ab ijs extractus è latebra, sciscitantes quis nā esset (nā ignorabatur) & ubi esse Vitellium sciret, mendacio elusit: deinde agnitus rogare nō destitit, quasi quædam de salute Vespasiani dicturus, ut custodiretur interim uel in carcere, donec religatis post terga manibus, iniecto ceruicibus laqueo, ueste discissa seminudus in forum tractus est, inter magna rerum, uerborumq; ludibria, per totum uia sacra spatium, reducta coma à capite, ceu noxij solēt, atq; etiam mento mucrone gladij subiecto, ut uisendam præberet faciem: neue summitteret quibusdam stercore & coeno incessentibus: alijs incēdiarium, & patinarium uociferantibus, parte uulgi etiā corporis uitia exprobrāte: erat enim in eo enor-
mis proceritas: facies rubida plerunq; ex uinolentia: uenter obesus: alterum femur subdebile, impulsu olim quadrigæ, cum auriganti Caio ministratorem exhiberet: tandem apud Gemonias minutissimis ictibus excarnificatus, atq; confectus est: & inde unco tractus in Tyberim.

Subdebile.
Ministrator.

Perijt cū fratre & filio, anno uitæ. VII quinquagesimo: nec fefellit coniectu 18
ram eorum, qui augurio, quod factum ei Viennæ ostendimus: non aliud portendi prædixerant, quàm uenturum in alicuius Gallicani hominis potestatem. Siquidem ab Antonio primo aduersarum partiū duce oppressus est. Cui
Valet rostrū Tolosæ nato cognomen in pueritia Beco fuerat, id ualet, gallinacei rostrum.

C SVETONII TRAN- QVILLI, DIVVS VESPA- SIANVS AVGVSTVS.

Illam quidem,
more Ciceronis.
Poenitenda.

Coactio ar-
gentaria.

Quadrage-
simæ.

REBELLIONE TRIVM PRINCIPVM, & cade, 1
incertum diu, & quasi uagum imperium suscepit: fir-
mauitq; tādē gens Flauia, obscura illa quidem, ac
sine ullis maiorum imaginibus, sed tamen Reip. ne-
quaq; pœnitenda, constet licet Domitianum cupidi-
tatis, ac sauitiæ merito pœnas luisse. T. Flavius Pe-
tronius municeps Reatinus, bello ciuili Pompeiana-
rum partium centurio: incertum spōte, an euocatus
profugit ex Pharsalica acie, domūq; se contulit. Vbi
deinde uenia, & missione impetrata, coactiones argentarias factitauit: huius fi-
lius cognomine Sabinus expers militiæ: & si quidam eum primipilarē, nōnulli
cum adhuc ordines duceret, sacramento solutū per causam ualetudinis tradunt:
Publicū quadragesimæ in Asia egit. Manebantq; imagines à ciuitatibus ei po-
sitæ sub hoc titulo, καλῶς τελωνήσαντι. Postea fœnus apud Heluetios exercuit,
ibiq;

Asiæ pu-
blicanæ.

ibiq; diem obiit, superstitibus uxore Vespasia Polla, & duobus ex ea liberis, Quorum maior Sabinus ad praefecturam urbis, minor Vespasianus ad principatum usq; processit. Polla Nursiae honesto genere orta, patre habuit Vespasium Pollionem, ter Tribunum militum, praefectumq; castrorum, fratremq; senatorem praetoriae dignitatis. Locus etiam nunc ad sextum miliarium a Nursia Spoletum euntibus in monte summo appellatur Vespasiae, ubi Vespasiorum complura monimenta extant: magni indicium splendoris familiae, & uetustatis. Non negauerim iactatum a quibusdam Petronij patrem e regione transpadana fuisse maerem operarum, quae ex Umbria in Sabinos ad culturam agrorum quotannis comere solerent. Subsedit in oppido Reatino, uxore ibidem ducta, ipse ne uestigium quidem de hoc, quamuis satis curiose inquireret, inuenit.

Maeceps operarum.

2 Vespasianus natus est in Samnijs ultra Reate uico modico, cui nomen est Phalacrine, xv Calend. Decembris, uesperiq; Q. Sulpitio Camerino

Asi Pō/ peio.

C. Poppo Sabino coss. quinquennio ante quam Augustus excederet, educatus sub paterna auia Tertulla in praedijs Cosanis. Quare princeps quoq; & locum incunabulorum assidue frequentauit, manente uilla qualis fuerat olim, ne quid scilicet oculorum consuetudini deperiret. Et auiae memoriam tantopere dilexit, ut solennibus, ac festis diebus poculo quoq; eius argenteo potare perseuerauerit. Sumpta toga uirili, latum clauum, quamquam fratre adepto, diu auersatus est: nec ut tandem appeteret, compelli nisi a matre potuit. Ea demum extudit, magis conuicio quam precibus uel autoritate, dum eum identidem per contumeliam anteambulonem fratris appellat. Tribunatum militum in Thracia meruit. Quaestor Cretam, & Cyrenas prouinciam sorte cepit: aedilitatis, ac mox praeturae candidatus etiam non sine repulsa, sextoque loco uix adeptus est. Ac prima statim petitione, & in primis Praetor infensus Senatui, Caium, ne quo non genere demereretur, ludos extraordinarios, pro uictoria eius Germanica deposcit: poenaeq; coiuratorum addendum censuit, ut insepulti proijcerentur. Egit & gratias eis apud amplissimum ordinem, quod se honore cenae dignatus esset.

Excedere, p mori. Sub paterna auia.

Asi pocillo.

Anteambulones.

3 Inter haec Flauiam Domicillam duxit uxorem, Statilij Capellae equitis Romani Sabracensis ex Africa delegatam olim, Latinaeque conditionis, sed mox ingenuam & ciuem Romanam recuperatorio iudicio pronunciatam, patre asserente Flauio liberali Ferentini genito, nec quicquam amplius quam quaestorio scriba. Ex hac liberos tulit Titum & Domitianum & Domicillam. Vxori ac filiae superstes fuit: atque adhuc utraq; priuatus amisit. Post uxoris excessum Cenidem Antoniae libertam & a manu, dilectam quondam sibi, reuocauit in contubernium: habuitque etiam Imperator penes iustae uxoris loco.

4 Claudio principe Narcissi gratia legatus legionis in Germaniam missus est: inde in Britanniam translatus, tricies cum hoste confligit. Duas ualidissimas gentes: superque xx oppida & insulam Vectem Britanniae proximam in ditionem redegit, partim Auli Plantij consularis legati, partim Claudij ipsius ductu. Quare triumphalia ornamenta, & in spatio breui duplex sacerdotium accepit. Praeterea consulatum, quem gessit per duos nouissimos anni menses, medium tempus

n 3 ad procon-

ad procōsulatum usq; in ocio, secessuq; egit, Agrippinā timens potētem adhuc apud filium, & defuncti quoq; Narcissi amicos perosam. Exin sortitus Africā integerrime, nec sine magna dignatione administravit: nisi quod Adrumeti seditione quadam, rapa in eum iacta sunt. Redijt certe nihilo opulentior, ut qui propē labefactata iam fide, omnia prædia fratri obligarit, necessariōq; ad Manuonicos quæstus sustinendæ dignitatis causa descenderit: propter quod uulgo Mulio uocabatur. Conuictus quoq; dicitur ducenta HS expressisse iuueni, cui latum clauū aduersus patris uoluntatem impetrarat: eōq; nomine grauiter increpitus. Peregrinatione Achaica inter comites Neronis, cum cantante eo aut discederet sapius, aut præsens obdormisceret, grauissimam cōtraxit offensam: prohibitusq; non contubernio modo, sed etiam publica salutatione, secessit in paruā ac deuiam ciuitatem: quoad latenti, etiamq; extrema metuēti, prouincia cum exercitu oblata est. Percrebuerat Oriente toto, uetus & constans opinio, esse in fati, ut eo tempore Iudæa profecti rerum potirentur. Id de Imperatore Ro. quantum euentu postea prædictum patuit, Iudæi ad se trahentes, rebellant: caesoq; præposito, legatum insuper Syriæ consulare suppetias ferentem rapta Aquila fugauerunt. Ad hunc motum comprimendum cum exercitu ampliore, & non instrennuo duce, cui tamen tuō tanta res committeretur, opus esset, ipse potissimum delectus est, & ut industria expertæ, nec metuendus ullo modo ob humilitatem generis ac nominis, Additis igitur ad copias duabus legionibus, VIII alis, cohortibus X, atque inter legatos maiore filio assumpto: ut primum prouinciam attigit, proximas quoque ciuitates conuertit in se, correctæ statim castrorum disciplina: uno quoq; & altero prælio tam constanter inuito, ut in oppugnatione castelli lapidis ictum genu, scuto sagittas aliquot exceperit.

Post Neronē, Galbanq;, Othone atq; Vitellio de principatu certantibus, in spem imperij uenit, iam pridem sibi per hæc ostenta conceptam. In sub urbano Flauiorum quercus antiqua, quæ erat Marti sacrata, per tres Vespasie partus, singulos repente ramos à frutice dedit, haud dubia signa futuri cuiusq; fati. Primum exilem, & cito arefactum: ideōq; puella nata non perannauit. Secundum præualidum ac prolixum, & qui magnam felicitatem portederet. Tertium uero instar arboris. Quare patrem Sabinum ferunt aruspicio insuper confirmatum renūciasse matri, nepotem ei Casarem genitum: nec illam quicquam aliud quàm cachinnasse, mirantem, quod adhuc se mentis compote deliraret iam filius suus. Mox cum Aedilem eum C. Caesar succensens, ppter curam uerrendis uijs non adhibitam, luto iussisset oppleri, congesto per milites in prætextæ sinum: non defuerunt, qui interpretarentur, quandoq; proculcatam, desertamq; Remp. ciuili aliqua perturbatione in tutelam eius ac uelut in gremiū deuenturam. Prandente eo quōdam, canis extrarius tridinio manum humanam intulit, mensæq; subiecit. Cœnante rursus, bos arator decusso iugo, tridiniū irruit, ac fugatis ministris, quasi repente defessus, procidit ad ipsos accumbētis pedes, ceruicēq; submisit. Arbor quoq; cupressus in agro auito sine ulla ui tempe
statis

Dignatio, p
dignitas.

Expressit, p
extorsit.

Quantum,
pro licet.

Expertæ in/
dustria, pro
explorata.

Perannare,
ut pnoctare.

Cachinnare

statis euulsa radicitus atq; prostrata, in sequenti die uiridior, ac firmior resurrexit. At in Achaia somniauit, initium sibi, suisq; felicitatis futurum, simulac dens Neroni exemptus esset: euenitq; ut sequenti die progressus in atrium, medicus dentem ei ostenderet, recenter quidem exemptum. Apud Iudæam Carmeli dei oraculum consulente, ita confirmauere sortes, ut quicquid cogitaret, uolueretq; animo quantumlibet magnum, id esse prouenturum, polliceretur. Et unus ex nobilibus captiuus Iosephus, cum conijceretur in uincula, constantissime asseuerauit fore, ut ab eodem breui solueretur, uerum iam Imperatore. Nunciabatur & ex urbe praefagia, Neronem diebus ultimis monitum per quietem, ut thensam Iouis OPT. MAX. e sacratio in domum Vespasiani, & in circum deduceret. Ac non multo post comitia secundi consulatus ineunte Galba, statua diui Iulij ad orientem sponte conuersa, acieq; Bebriacensi prius, quam committeretur, duas Aquilas in conspectu omnium confixisse: uictaq; altera, superuenisse tertiam a solis ortu, ac uicticem abegisse.

Nec tamen quicquam ante tentauit, promptissimis atq; etiam instantibus suis, quam sollicitatus quorundam & ignotorum, & absentium fortuito fauore. Maesiaci exercitus bina e tribus legionibus millia missa auxilio Othoni. Postquam iter ingressis nuntiatum est, uictum eum, ac uim uitae suae attulisse, nihilo secius Aquileiam usque perseuerauerunt, quasi rumori minus crederent. Ibi per occasionem ac licentiam, omni rapinarum genere grassati, cum timerent ne sibi reuerfis reddenda ratio, ac subcunda poena esset, consiliu inierunt eligendi, tunc creandiq; Imperatoris. Neq; enim deteriores esse, aut Hispaniensi exercitu, qui Galbam aut Praetoriano, qui Othonem: aut Germanitiano, qui Vitellium imperatorem fecissent. Propositis itaque nominibus legatorum consularium, quot ubiq; tunc erant: cum ceteros alij alium alia de causa improbarent: & quidam e legione tertia, quae sub exitu Neronis translata ex Syria in Moesiam fuerat, Vespasianum laudibus ferrent: assensere cuncti, nomenq; eius uexillis omnibus sine mora inscripserunt. Et tunc quidem compressa res est, reuocatis ad officium numeris parumper. Ceterum diuulgato facto, Tiberius Alexander praefectus Aegypti primus in uerba Vespasiani legiones adegit Calend. Jul. Qui principatus dies in posterum obseruatus est. Iudaicus deinde exercitus v Idus Iulij apud ipsum iurauit. Plurimum ceptis contulerunt, iactatum exemplar epistolae, uerae siue falsae defuncti Othonis ad Vespasianum, extrema obtestatione ultionem mandantis, & ut Reip. subueniret, optantis: simul rumor dissipatus, destinasse Vitellium uictorem permutare hyberna legionum: & Germanicas transferre in orientem ad securiorem, mollioremq; militiam. Praeterea ex praesidibus prouinciarum Licinius Mutianus, & e regibus Vologesus Parthus. Ille deposita similitate, quam in id tempus ex aemulatione non obscure gerebat, Syriacum promisit exercitum: hic XL millia sagittariorum.

Sucepto igitur ciuili bello, ac ducibus, copiisque in Italiam praemissis, interim Alexandria transfijt, ut claustra Aegypti obtineret. Hic, cum de firmitate imperij capturus auspiciu, a dem Serapidis, summotis omnibus, solus intrasset:

n 4 ac propi-

Abscurandi

Vera siue falsa, seu uera seu falsa.

Transijt.

Propitiare
deum.

Aduenere li-
tera, pro al-
lata sunt.

ac propitiato multum deo, tandem se conuertisset: uerbenas, coronasq; & par-
nificia, ut illic assolet, Basilides libertus obtulisse ei uisus est: quem neq; admif-
sum à quoquam, & iam pridem propter neruorum ualetudinem uix ingredi,
longeq; abesse constabat. Ac statim aduenere litera, fufas apud Cremona Vit-
tellij copias, ipsum in urbe interemptum nunciantes. Autoritas & quasi maie-
stas quaedam, ut scilicet inopinato, & adhuc nouo principi deerat: hæc quoq; ac-
cessit. È plebe quidam luminibus orbatu, item alius debili crure, sedentem pro
tribunali pariter adierunt, orantes opem ualetudinis: demonstratam à Serapi-
de per quietem restitutum oculos, si inspuiisset: confirmaturu crus, si dignare-
tur calce contingere. Cum uix fides esset rem ullo modo successuram, ideòq; ne
experiri quidem auderet: extremo hortantibus amicis, palam pro concione
utrūq; tentauit: nec euentus defuit. Per idem tempus Tegeæ in Arcadia, instin-
ctu uaticinantium effossa sunt sacro loco uasa operis antiqui, atque in ijs assi-
milis Vespasiano imago.

Allium obo-
lere.

TAlis, tantaq; cum fama in urbem reuersus, acto de Iudæis triumpho, con-
sulatus octo ueteri addidit. Suscepit & censuram, ac & per totum imperij
tempus nihil habuit antiquius, quam propè afflictam, nutanteq; Remp. sta-
bilibre primo, deinde & ornare. Milites, pars uictoriae fiducia, pars ignominia
dolore, ad omnem licentiam, audaciamq; processerant. Sed & prouincia, ciuita-
tesq; liberae, nec non & regna quaedam tumultuosius inter se agebant. Quare
Vitellianoru quidem & exautorauit plurimos, & coercuit. Participibus autem
uictoriae adeo nihil extra ordinem indulfit, ut etiã legitima præmia non nisi serò
perfoluerit. Ac ne quã occasionem corrigendi disciplinam prætermitteret: adole-
scentulum fragrantem unguento, cum sibi pro impetrata præfectura gratias age-
ret: nutu aspernatus, uoce etiã grauißima increpuit: maluisset allium obolui-
ses, literasq; reuocauit. Classarios uero, qui ab Hostia & Puteolis Romam pe-
dibus per uicos commeant: petentes constitui aliquid sibi calciarij nomine, quasi
parum esset, sine responso abegisse, iussit post hæc ex calciatos cursitare: & ex eo
ita cursitant. Achaïam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samum libertate adem-
pta, item Thraciam, Ciliciam, & Comagenem ditionis regia usque ad id tem-
pus in prouinciarum formam redegit. Cappadocia propter assiduos Barbaro-
rum incurfus legiones addidit: cõsularemq; rectorem imposuit pro equite Ro.
Deformis urbs ueteribus incendijs, ac ruinis erat: uacuas areas occupare, & adif-
ficare, si possessores cessarent, cuiusq; permisit. Ipse restitutionem Capitolij ag-
gressus, ruderibus purgandis, manus primus admouit, ac suo collo quaedam ex-
tulit: arearumq; tabularum tria millia, quæ simul conflagrauerant, restituenda
suscepit, undiq; inuestigatis exemplaribus. Instrumentu imperij pulcherrimu, ac
uetustissimu confecit: quo cõtinebatur penè ab exordio urbis senatusconsulta,
plebiscita de societate & fœdere, ac priuilegio cuiuscunq; concessis.

Fecit & noua opera, templum pacis foro proximū, diuicq; Claudij in Celio
monte cceptū quidē ab Agrippina, sed à Nerone ppè funditus destructū:
item Amphitheatru urbe media, ut destinasse cõpererat Augustum. Amplissi-
mos ordines,

mos ordines, & exhaustos cæde uaria, & cõtaminatos ueteri negligentia purga-
uit, suppleuitq; recensito Senatu & equite, submotis indignissimis: & honestissi-
mo quoq; Italicorum, ac prouincialium allecto: atq; uti notum esset utrũq; or-
dinem non tam libertate inter se, quàm dignitate differre: De iurgio quodam
Senatoris, equitisq; Ro. ita pronunciauit, nõ oportere maledici Senatoribus,
remaledici ciuile, fasq; esse.

Recensito, pro
recensito.

Remaledici.

10 **L**itium series ubiq; maiorem in modum excreuerant, manentibus antiquis
intercapedine iurisdictionis: accedentibus nouis ex conditione, tumultuq;
temporum. Sorte elegit, per quos rapta bello restituerentur: quicq; iudicia cen-
tumuiralia, quibus peragedis uix suffectura litigatorum ætas uidebatur, extra
ordinem diiudicarent, redigerentq; ad breuissimum numerum.

11 **L**ibido, atq; luxuria coercete nullo inualuerat. Autor Senatui fuit decernen-
di, ut quæ se alieno seruo iunxisset, ancilla haberetur. Neue filiorũ familias
sceneratoribus exigendi crediti ius unquam esset, hoc est, ne post patrum qui-
dem mortem. Cæteris in rebus statim ab initio principatus usq; ad exitum ciui-
lis & clemens.

Filij familias

12 **M**ediocritatem pristinam neq; dissimulauit unquam, ac frequenter etiam
præ se tulit. Quin & conates quosdam originem Flauij generis ad condi-
tores Reatinos, comitemq; Herculis, cuius monimētum extat uia salaria refer-
re, irrisit ultro. Adeoq; nihil ornamentoũ extrinsecus cupide appetiuit, ut trium-
phi die fatigatus tarditate, & tædio pompæ non reticuerit, merito se plecti, qui
triumphum, quasi aut debitum maioribus suis, aut speratum unquam sibi tam
inepte senex concupisset. Ac ne Tribunitiam quidem potestatem, & Patris pa-
triæ appellationem nisi serò recepit. Nam consuetudinem salutantes scrutandi,
manente adhuc bello ciuili omiserat.

13 **A**micorum libertatem, Causidicorum figuras, ac Philosophorũ contuma-
ciam lenissime tulit. Licinium Mutianum notæ impudicitia, sed meritorè
fiducia minus sui reuerentem, nunq; nisi clam, & hætenus retaxare sustinuit: ut
apud cõmunem aliquem amicum querens adderet clausulæ, ego tamẽ uir sum.
Saluium liberalem in defensione diuitis rei ausum dicere, quid ad Cæsarem, si
Hipparchus H-S millies habet: & ipse laudauit. Demetriũ Cynicum in itinere
obuium sibi post dominationem, ac neq; assurgere, neq; salutare se dignatẽ,
oblatrantem etiam nescio quid, satis habuit canem appellare.

Cõtumacia.

Retaxare.

14 **O**ffensarũ, inimicitiarũq; minime memor, executoriẽ. Vitellij hostis sui
filiã splendidissime maritauit, dotaui etiam & instruxit. Trepidum eum
interdicta aula sub Nerone, quærentemq; quidnam ageret, aut quò abiret, qui-
dam ex officio admissionis simul expellẽs, abire Morboniam iusserat. In hunc
postea deprecantem haud ultra uerba excanduit, & quidem totidem ferẽ atq;
eadem. Nam ut suspicione aliqua, uel metu ad perniciem cuiusquàm compelle-
retur, tantum abfuit, ut monentibus amicis cauendum esse Metium Pomposia-
num, quod uulgo crederetur genesim habere imperatoriam, in super COS. fece-
rit, spondens quandoq; beneficij memorem futurum.

Maritare.

Non

Non temere quis punitus in fons reperitur, nisi absente eo & ignaro, aut certe inuito, atq; decepto. Heluidio prisco, q reuersum ex Syria solus, priuato nomine Vespasianum salutauerat: & in prætura omnibus edictis sine honore, ac mentione ulla transmiserat: non ante succensuit, quàm altercationibus insolētissimis penè in ordinem redactus. Hunc quoq; quàmuis relegatum primo, deinde & interfici iussum, magni æstimauit seruare quoquo modo, missis qui percussores reuocarent: & seruasset, nisi iam perijsse falsò nunciatum esset. Cæterum neque cæde cuiusq; unquam lætatus: iustis supplicijs illachrymauit etiam, & ingemuit.

Illachryma /
re supplicijs.

Sola est, in qua merito culpetur pecuniæ cupiditas. Non enim contentus somissa sub Galba uectigalia reuocasse: noua & grauiã addidisse: & auxisse tributa prouincijs, nonnullis & duplicasse: negociationes quoq; uel priuato pendendas propalam exercuit, coëmendo quædam tantum ut pluris distraheret: ne candidatis quidem honores, re sue tam innoxijs, quàm nocentibus absolutiones uenditare cunctatus est. Creditur etiam procuratorum rapacissimum quenq; ad ampliora officia ex industria solitus promouere, quo locupletiores mox condemnaret: quibus quidè uulgo pro spongijs dicebatur uti, quod quasi & siccos madefaceret, & exprimeret humentes. Quidam natura cupidissimum tradunt: idèq; exprobratum ei à sene bubulco. Qui negata sibi gratuita libertate, quã imperium adeptum suppliciter orabat: proclamauerit, Vulpem pilum mutare, non mores. Sunt contra, qui opinentur ad manubias, & rapinas necessitate cõpulsam, summa ærijs, fisci q; inopia, de qua testificatus sit initio statim principatus, professus quadringentes millies opus esse, ut Resp. stare posset. Quod & uerissimilius uidetur, quando & male partis optime usus est.

Distrahere
pluris.

As† qua.

Testificatus.

In omne hominum genus liberalissimus. Expleuit censum senatorium. Consulares inopes quingenis sestertijs annuis sustentauit. Plurimas per totum orbem ciuitates terræ motu, aut incendio afflictas, restituit in melius.

Ingenia, & artes uel maxime fouit. Primus è fisco Latinis, Græcisq; rhetoribus annua centena constituit. Præstantes Poetas, nec non & artifices coëmit. Item colossi reffectorem, insigni congiario, magnaq; mercede donauit. Mechanico quoque grandes columnas exigua impensa perducturum in Capitolium pollicenti, præmium pro cõmento non mediocre obtulit: operam remisit, præfatus sineret se plebeculam pascere.

Refector.
Mechanicus
machinarum
artifex.

As† pascere
pane.

As† Tarpeio

Lvdis, per quos scena Marcelliani theatri restituta dedicabatur, uetera quoq; acroamata reuocauerat. Apollinari tragædo quadringenta, Pterino, Diodoróq; citharædis ducena, nonnullis centena: quibus minimum, quadragenaria H-S super plurimas coronas aureas dedit. Sed & conuiuabatur assidue: ac sapius recte, ac dapibile, ut macellarios adiuuaret. Sicut Saturnalibus dabat uiris Apophoreta, ita per Calen. Martij sceminis: & tamè ne sic quidem prius cupiditatis infamia caruit. Alexandrini Cibioratem eum uocare perseuerauerunt, cognomine unius è regibus suis turpissimarum sordium. Sed & in funere Fauo Archimimus personam eius ferens, imitansq; (ut est mos) facta ac dicta

As† recta.

Apophoreta.

dicta^t uivⁱ, interrogatis palam procuratoribus, quanti funus & pompa consta-^{Abst} uirt.
ret: ut audijt t^t-S centies, exclamavit, centum sibi sestertia darent, ac se uel in Ty-
berim projicerent.

¹⁰ **S**tatura fuit quadrata, compactis, firmisq; membris, uultu ueluti nitentis.
Vnde quidam urbanorū nō in facete. Siquidē petenti, ut & in se aliquid dice-
ret, dicam inquit, cū uentrē exonerare desieris. Valetudine prosperrima usus est,
quīs ad tuendā eam nihil amplius q̄p fauces, cæteraq; mēbra sibi met ad nume-
rum in sphaeriterio defricaret: inediāq; uni⁹ diei p̄ singulos mēses interponeret.

²¹ **O**rdinē uitæ ferē hunc tenuit. In principatu maturius semper, ac de nocte
uigilabat: deinde perlectis epistolis, officiorūq; omniū breuiarijs, amicos <sup>Breuiaria p̄
cōmentarijs</sup>
admittebat: ac dum salutabatur, & calciabat ipse sese, & amiciebat. Post decisa
quæcunq; obuenissent negotia, gestationi, inde quieti uacabat, accubante ali-
qua pallacarū, quas in defunctæ locū Cænidis plurimas constituerat: ac secretō ^{Pallaca.}
in balneum, tridiniūq; transibat. Nec ullo tempore facilior, aut indulgētior tra-
ditur: eaq; momēta domestici ad aliquid petendum magnopere captabant.

²² **E**t super cenā autē, & semp̄ aliās comissim⁹, multa ioco trāsigebat. Erat em̄ ^{Abst} cum
dicacitatis plurimæ, & sic scurrilis ac sordidæ, ut ne pratextatis quidē uer-^{amicis.}
bis abstineret. Et tamē nōnulla eius facetissima extant in quibus & hoc. Men-
strium Florū cōsularē admonitus ab eo plaustra potius, q̄p plostra dicenda, die
postero Flaurū salutauit. Expugnatus autē à quadā quasi amore sui deperiret:
cum productæ p̄ cōcubitu H-S quadraginta donasset, admonēte dispēsatore,
quēadmodū summā rationibus uellet referri, Vespasiano, inquit, adamoto.

²³ **V**tebatur & uersibus græcis tempestiue satis, & de quodā proceræ staturæ,
improbisq; nato.

μακρὰ βιβὰς κραιάων δολιχόσκιον ἔγχεος.

Et maxime de Cæculo liberto, qui diues admodū ob subterfugiendum quan-
doq; ius fisci, ingenuum se & Lachetē mutato nomine cœperat efferre. ^{Abst} t̄ uirt.
δὲ λάχνης
λάχνης ἐπὶ ἀρ. ἀποθάνης, ἀδιδ. τ̄ ἐξ ὑπαρχῆς ἐρησι κέρυλος. Et maxime tamē dicacitatē in ^{Abst} t̄ uirt.
deformibus lucris affectabat, ut inuidiam aliqua cauillatione dilueret: transfer-^{αρχῆς.}
retq; ad sales. Quendam ē charis ministris dispensationem cuidam quasi fratri
petentē cū distulisset, ipsum candidatū ad se uocauit: exactāq; pecunia, quantā
is cum suffragatore suo pepigerat, sine mora ordinauit. Interpellanti mox mi-
nistro, alium tibi, ait, quare fratrem: hic, quē tuum putas, meus est. Mulionē in iti-
nere quodam suspicatus ad calciandas mulas defilisse, ut adeunti litigatori spa-
tium morāq; præberet: interrogauit, quanti calciasset: pactusq; est luci partē. <sup>Calceare
mulas.</sup>
Reprehendenti filio Tito, quod etiam urinæ uectigal commentus esset, pecu-
niam ex prima pensione admouit ad nares, sciscitans num odore offenderet: <sup>Pensio, pro
solutione.</sup>
& illo negante, atq; inquit, è lotio est. Nunciantibus legatis, decretā ei publice
nō mediocris summæ statuā colosseam, iussit uel cōtinuo ponerēt, cauam manū
ostentans, & paratā basim dicēs. Ac ne in metu quidē, ac periculo mortis extre-
mo abstinuit iocis. Nam cū inter prodigia cætera Mausoleū Cæsarū derepēte <sup>A gente, p̄
de gente.</sup>
patuisset: & stella in cælo crinita apparuisset, alterū ad Iuniam Caluinā à gente
Augusti

Accessio
morbi, pro
παραφύστος.
Aestiuare.

Augusti pertinere dicebat: alterum ad Parthorum regem, qui capillatus esset. Prima quoque morbi accessione, ut inquit, puto, deus fio.

Consulatu suo nono tentatus in Campania montiunculis leuibus, ac prolebat, petijt. Hic, cum superurgentē ualitudinem creberrimo frigidae aquae usu & intestina uitiaisset, nec eo minus muneribus imperatoris ex consuetudine fungeretur: ut etiam legationes audiret cubans, alio repente usque ad defectionem soluto, imperatorē ait stantem mori oportere. Dumque consurgit, ac nititur, inter manus subleuantium extinctus est. VIII. Calen. Iulij, annum gerens ætatis sexagesimum, ac nonum superque mensē, ac diē septimum.

Conuenit inter omnes, tam certum eum de sua, suorumque genitura semper fuisse: ut post assiduas in se coniurationes ausus sit affirmare senatui, aut filios sibi successuros, aut neminem. Dicitur etiam uidisse quondam per quietem stateram in mediā parte uestibuli palatinae domus positā examine æquo, cum in altera lance Claudius, & Nero starēt, in altera ipse, ac filij: nec res fefellit, quando totidem annis, parique temporis spatio utriusque imperauerunt.

C. SVETONII TRANQVILLI DIVVS TITVS.

Als inatura

TITVS cognomine paterno, amor, ac deliciae generis humani, tantum illi ad promerendam omnium uoluntate uel ingenij, uel artis, uel fortunae superfuit: & quod difficillimum est, in imperio, quando priuatus, atque etiam sub patre principe, ne odio quidem, nedum uituperatione publica caruit.

Metoposcopus.

Natus est. III. Calen. Ianuarias insigni anno Caesarianae nece, prope Septizonium, sordidis ædibus, cubiculo uero perparuo, & obscuro: nam manet adhuc, & ostenditur. Educatus in aula cum Britanico simul, ac paribus disciplinis, & apud eosdem magistros institutus. Quo quidem tempore, aiunt, Metoposcopus, à Narcisso Claudij liberto adhibitum, ut Britanicum inspiceret, constanter affirmasse, illum quidem nullo modo, ceterum Titum, qui tunc prope a stabat, utique imperaturum. Erant autem adeo familiares, ut de potione, qua Britanicus hausta periit, Titus quoque iuxta cubans gustasse credatur: grauique morbo afflictatus diu. Quorum omnium mox memor statuam ei auream in palatio posuit: & alteram ex ebore equestre, quae Circensi pompa, hodie quoque praefertur, dedicauit, profecutusque est.

Explendescere, proeminere.

IN puero statim corporis, animique dotes explenduerunt: magis, ac magis deinceps per ætatis gradus forma egregia, & cui non minus autoritatis inesset, quam gratiae: praecipuum robur, quanquam neque procera statura, & uentre paulo projectiore.